УДК 378.147:338.48:811
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.109.13

Жумбей М. М.

МУЛЬТИЛІНГВІЗМ ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ

Дослідження спрямоване на аналіз ролі мультилінгвізму як чинника формування професійної мобільності майбутніх менеджерів туризму в умовах трансформації туристичного ринку України. Методологія дослідження включала контент-аналіз наукових джерел, нормативних актів і міжнародної статистики, а також галузевий аналіз практик підготовки кадрів у вищій школі і програм міжнародної мобільності. Результати засвідчили, що: (1) мультилінгвізм підвищує професійну мобільність за чотирма напрямами – ринковим (розширення спектра вакансій і доступ до міжнародного ринку), географічним (можливість стажування і працевлаштування за кордоном), функціональним (освоєння нових ролей і функцій у сервісних структурах) та інституційним (здатність працювати у міжнародних компаніях і мережах); (2) у сфері туризму іншомовна компетентність стає стратегічною перевагою, оскільки ринок демонструє зростаючу потребу у фахівцях із знанням не лише англійської, але й другої мови; (3) виявлено дисбаланс між вимогами роботодавців і фактичним рівнем мовної підготовки частини випускників, що обмежує їх професійні траєкторії; (4) практика міжнародних стажувань підтвердила, що студенти з високим рівнем мовної підготовки мають суттєво вищі шанси на працевлаштування в міжнародних готельних мережах і туристичних операторах; (5) аналіз освітніх програм показав недостатню інтеграцію другої іноземної мови, брак практико-орієнтованого навчання й обмежені можливості реальної мовної практики у взаємодії з носіями. Результати дослідження можуть бути корисними для закладів вищої освіти (у модернізації навчальних планів), державних органів (у формуванні кадрової політики для туристичної галузі) і роботодавців туристичного ринку (у розробленні вимог до молодих фахівців і програм стажувань), а також для студентів, які планують побудову міжнародної кар’єри у сфері туризму.

Ключові слова: *білінгвальна підготовка, туристична освіта, іноземні мови, міжкультурна комунікація, ринок праці, майбутні менеджери туризму, міжнародні стажування, конкурентоспроможність.*

У сучасному глобалізованому світі володіння кількома мовами перетворюється з додаткової навички на один із ключових факторів конкурентоспроможності і професійного зростання особистості. Для сфери туризму, яка за своєю природою є міжнародною, багатомовність особливо актуальна. Майбутні менеджери туризму регулярно взаємодіятимуть з іноземними клієнтами та партнерами, тому рівень їхньої іншомовної компетентності прямо впливає на якість обслуговування, кар’єрні перспективи і здатність працювати на глобальному ринку праці. В Україні питання мультилінгвізму у професійній підготовці набуває особливого значення в контексті євроінтеграції та зростання туристичних потоків. Ще до пандемії та воєнних викликів спостерігалося поступове відновлення в’їзного туризму: у 2021 році Україну відвідали понад 4,27 млн іноземних туристів (на 26% більше, ніж у 2020) [1]. Іноземці прибували як із сусідніх держав (наприклад, Молдова – 1,05 млн осіб), так і з віддаленіших країн – Німеччини (154 тис.), Ізраїлю (133 тис.), США (103 тис.) тощо [1]. Така географічна структура туристичних потоків означає потребу у фахівцях, здатних спілкуватися різними мовами – від англійської як міжнародної до регіональних мов (німецької, турецької, польської, італійської та інших), які необхідні для якісного сервісу гостей.

Попри очевидну потребу, нинішні реалії свідчать про наявність проблем із мовною підготовкою у галузі туризму. Через брак знань англійської мови туристична галузь України зараз «страждає найбільше», наголошує голова ДАРТ М. Олеськів [2]. Вона вказує, що навіть у Києві рідко можна зустріти персонал (наприклад, офіціантів), який здатен належним чином обслуговувати іноземців англійською [2]. Це свідчить про розрив між вимогами ринку (необхідність іншомовної комунікації) і фактичним рівнем володіння мовами багатьох працівників сфери. Таким чином, проблема дослідження полягає в тому, як саме мультилінгвізм впливає на професійну мобільність майбутніх менеджерів туризму та що необхідно удосконалити в освіті, щоб підвищити їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

У масиві досліджень, які використано у даній статті [3-8] простежується спільна тенденція трактування мультилінгвізму та білінгвізму не як суто мовного явища, а як професійної компетентності, що забезпечує мобільність фахівця у глобалізованих сервісних галузях. У дисертаційному дослідженні С.М. Ситняківської [3] білінгвальна підготовка інтерпретувалася як педагогічна технологія формування соціально-комунікативної та діяльнісної готовності, де використання двох мов одночасно сприяє підвищенню рівня професійної адаптивності майбутніх фахівців соціальної сфери. У статті М. А. Раци та І. І. Густі [4] акцент зроблено на специфічній ролі англійської мови у професійній підготовці майбутніх менеджерів туризму, де багатомовність розглядалася як ресурс регіональної туристичної економіки. Дослідження A. Žerajić [5] та I. G. Astawa і E. A. Wijaya [6] показали, що мультилінгвізм є важливим чинником підвищення якості сервісу, культурної компетентності і конкурентоспроможності персоналу туристичної сфери. У той же час робота J. Zhao, M. Luan та C. Bo [7] перенесла фокус у домен smart-туризму, де багатомовність інтегрується у цифрові системи, туристичні платформи і навігаційні інтерфейси, формуючи нові стандарти туристичного продукту. Сукупно зазначені праці підтвердили, що мультилінгвізм є інституціоналізованою

складовою підготовки кадрів для туризму, а також чинником їхньої професійної мобільності та глобальної включеності.

Попри наявні дослідження, що описують педагогічні аспекти білінгвальної підготовки, роль англійської мови в туристичній освіті і значення мультилінгвізму для сервісних професій, усе ще недостатньо розкритим залишається питання про те, яким саме чином мультилінгвізм впливає на професійну мобільність майбутніх менеджерів туризму в українських реаліях, з урахуванням потреб ринку і змін географії туристичних потоків. Саме цю прогалину покриває представлене дослідження.

Мета дослідження – проаналізувати роль мультилінгвізму як чинника підвищення професійної мобільності майбутніх менеджерів туризму в Україні й обґрунтувати шляхи вдосконалення іншомовної підготовки цих фахівців.

Поняття «мультилінгвізм» (багатомовність) та близький термін «полілінгвізм» в сучасній літературі використовуються як синонімічні – обидва означають використання двох або більше мов в межах певної соціальної спільноти [3]. Стосовно окремої особистості, мультилінгвізм проявляється в здатності володіти і переключатися між кількома мовами залежно від ситуації спілкування. Нерідко розглядаються рівні мультилінгвізму: від двомовності (білінгвізму) до володіння трьома і більше мовами, причому на кожному наступному рівні розширюються комунікативні можливості фахівця [4; 5]. У нашому дослідженні під мультилінгвізмом ми розуміємо сформовану іншомовну компетентність майбутнього менеджера туризму щонайменше в двох іноземних мовах, що дозволяє ефективно виконувати професійні завдання у міжнародному середовищі.

Важливо, що іншомовна компетентність є невід'ємною складовою професійної компетентності фахівця туристичної сфери, яка безпосередньо спрямована на розвиток його мобільності у вирішенні професійних завдань. За державними стандартами вищої освіти спеціальності «Туризм» загальні компетентності випускника включають здатність спілкуватися іноземною мовою на професійну тематику [8]. Це відповідає сучасним запитам стейкхолдерів туристичної індустрії: працедавці очікують від молодих спеціалістів уміння вести ділові переговори та презентувати послуги щонайменше англійською мовою. Крім того, туристична діяльність часто пов'язана з міжкультурною комунікацією, тож знання мов є базою для встановлення контакту з представниками інших культур, уникнення конфліктів і формування толерантності.

На основі теоретичних доробок [3-8] сформуємо цілу низку позитивних ефектів мультилінгвізму, які прямо чи опосередковано посилюють професійну мобільність особистості:

Підвищення шансів на працевлаштування і кар'єрне зростання. Знання іноземних мов значно розширює вибір вакансій, доступних фахівцю, і прискорює його просування по службі. Це особливо помітно в таких галузях, як *туризм*, міжнародний бізнес, дипломатія, IT і маркетинг, де роботодавці цінують здатність співробітника ефективно комунікувати з клієнтами та партнерами з різних країн. Для менеджера туризму володіння кількома мовами може стати вирішальним аргументом при прийомі на роботу в престижну готельну мережу чи туристичну агенцію, орієнтовану на іноземних туристів.

Розширення географії професійної діяльності. Мультилінгвальна особа є набагато більш мобільною у географічному сенсі: вона може безперешкодно працювати або стажуватися за кордоном, брати участь у міжнародних проєктах, переїжджати в інші країни для кар'єрного зростання. Мовні навички виступають «перепусткою» до глобального ринку праці.

Когнітивні й адаптивні переваги. Опанування кількох мов розвиває когнітивні здібності – пам'ять, гнучкість мислення, навички розв'язання проблем. Мовно обдаровані люди зазвичай легше адаптуються до нових умов, швидше навчаються, більш відкриті до сприйняття нового досвіду. Для менеджера туризму це означає здатність швидко зорієнтуватися в іншій країні, зрозуміти ментальні особливості клієнтів, ефективно працювати в мультикультурній команді. Зрештою, такі риси безпосередньо впливають на його успішність при зміні місця роботи або умов праці.

Полікультурна компетентність і мережеві зв'язки. Мультилінгвізм нерозривно пов'язаний із полікультурністю – розумінням різних культур. Кожна нова мова надає не лише лінгвістичні знання, а й знайомить з новим пластом культури, традицій, бізнес-практик. Менеджер туризму, який володіє, наприклад, англійською, німецькою і турецькою, зможе налагодити довірчі стосунки з партнерами чи клієнтами з відповідних країн, уникаючи міжкультурних бар'єрів. Це підвищує його соціальну і професійну мобільність, адже нові мови розширюють горизонти, формують нові зв'язки і сприяють міжнародним подорожам як особистості, так і бізнесу.

Отже, можна стверджувати, що багатомовність виступає потужним каталізатором розвитку професійної мобільності. Вона підсилює всі компоненти, необхідні сучасному фахівцю туризму для побудови успішної кар'єри: професійні знання і вміння (через доступ до інформації різними мовами), особистісні якості (через когнітивний розвиток і толерантність), соціальні контакти (через міжкультурну комунікацію). Далі розглянемо, наскільки ці теоретичні висновки підтверджуються українськими реаліями, і оцінимо стан і проблеми іншомовної підготовки майбутніх менеджерів туризму в Україні.

В Україні підготовка фахівців за спеціальністю 242 «Туризм» ведеться у понад 100 закладах вищої освіти, що свідчить про високу популярність цього напряму. Державний стандарт вищої освіти для бакалаврів з туризму (затверджений у 2021 р.) чітко визначає необхідні компетентності випускників, серед яких є

«здатність спілкуватися іноземною мовою в професійній діяльності» як одна із загальних компетентностей [8]. Здебільшого навчальні плани передбачають вивчення мінімум однієї іноземної мови протягом всього періоду навчання, зазвичай англійської як мови міжнародного спілкування. В багатьох університетах запроваджено також другу іноземну мову за вибором студентів (німецьку, французьку, іспанську, польську та ін.) – це вважається позитивною практикою, що розширює професійні можливості випускників. Приміром, у Київському університеті туризму і права впроваджено курс другої іноземної мови на старших курсах, а в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника для студентів спеціальності «Туризм» діє силабус з другої іноземної мови в професійній діяльності. Наявність двох іноземних мов у дипломі суттєво підвищує цінність молодого фахівця на ринку, особливо якщо це комбінація англійської з іншою широко вживаною мовою (німецькою, китайською, турецькою тощо) [9].

Попри вказані нормативні вимоги, реальний рівень іншомовної компетентності випускників може варіювати. За результатами глобального рейтингу EF EPI, який частково відображає ситуацію і в Україні, загальний рівень англійської у дорослого населення є середнім [10]. Україна у світовому рейтингу EF EPI посіла 45-те місце з інтегральним індексом 526 балів, що на 38 пунктів перевищило глобальне середнє значення (488 балів), хоча в порівнянні з попереднім періодом спостерігалося незначне зниження на 9 пунктів [10]. Структура володіння англійською виявилася асиметричною: найсильніші результати зафіксовано у читанні (544) та аудіюванні (506), тоді як письмове продукування (486) і особливо усне мовлення (477) демонстрували нижчі показники, що відповідає типовій моделі домінування рецептивних навичок у пострадянських освітніх системах (рис. 1).

Динаміка за 2011–2025 роки характеризувалася довгостроковою позитивною траєкторією: від коливань на рівні близько 500 балів, короткострокового зниження у 2013–2015 роках до подальшого зростання з піком у 2021–2023 роках (близько 560), після чого спостерігалася корекція до ~540, що корелює з впливом воєнних і міграційних шоків на освітню систему. Серед молоді показники зазвичай дещо вищі, адже школярі і студенти нині мають більше можливостей вивчати мови. Проте все ще значний відсоток випускників туристичних спеціальностей володіють англійською лише на середньому рівні B1–B2, а другою мовою – ще гірше (на рівні A2 або і початковому). Очевидно, що така ситуація знижує якість туристичних послуг та імідж України для іноземців. Брак володіння мовами звужує і можливості самих випускників: вони змушені обмежуватися роботою з внутрішніми туристами або простішими посадами, тоді як конкурентні вакансії (наприклад, менеджер по роботі з іноземними турагентами, гід для груп з ЄС, менеджер готелю міжнародної мережі) залишаються для них недосяжними.

Водночас, є й позитивні приклади, що ілюструють як мультилінгвізм відкриває двері для українських студентів-туризмознавців за кордоном. Так, уже багато років практикується виїзд студентів на літні стажування до туристичних центрів інших країн. Приміром, Київський фаховий коледж туризму та готельного господарства регулярно відправляє своїх студентів на практику до Болгарії, Туреччини, Італії, Греції. За повідомленням коледжу, у 2019 році одночасно стажувалися за кордоном 12 студентів в Італії, 25 – у Туреччині, 5 – у Греції, 24 – у Болгарії, причому дехто з випускників після цього залишився працювати в цих країнах [11]. Вимоги до відбору стажерів включали не лише фахові вміння, але й обов’язкове знання іноземних мов – англійської, німецької чи італійської (відповідно до країни стажування). Це яскраво демонструє, що студенти з високим рівнем іншомовної підготовки отримують унікальні шанси набратися досвіду за кордоном, а в окремих випадках – знайти там постійну роботу. Наприклад, українські практиканти після успішного стажування можуть отримати пропозицію залишитися працювати в міжнародному готелі або стати представником туроператора за кордоном.

Варто відзначити, що значна частина туристичного ринку України історично була орієнтована на пострадянський простір (Росія, Білорусь, країни СНД), де поширеною є російська мова. До 2022 року російська мова часто використовувалася в міжнародному туризмі в Україні як одна з робочих (особливо для гостей зі

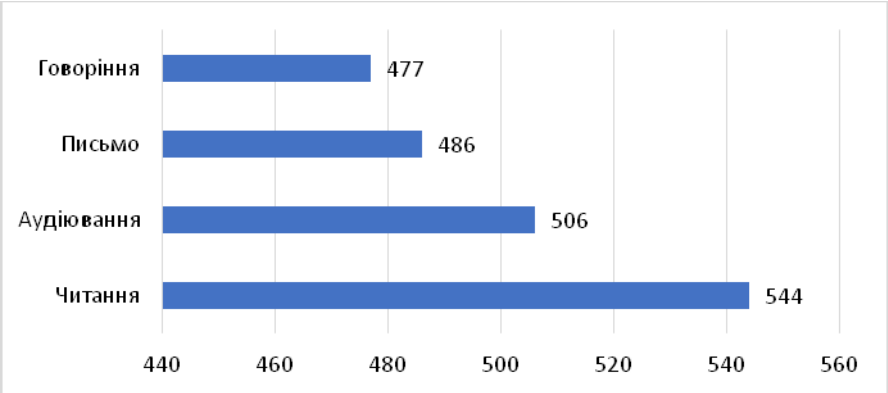

Рис. 1. Навички володіння англійською мовою в Україні [10]

сходу). Нині, в умовах геополітичних змін, акценти зміщуються: очікується активніше залучення туристів з Європи, Північної Америки, Перської затоки тощо. Державне агентство розвитку туризму виокремило перспективні ринки – Саудівська Аравія, Італія, Велика Британія, Індія, Франція, Чехія, Словаччина, Нідерланди та інші країни, громадяни яких дедалі більше цікавляться Україною [1]. Це означає, що попит на англомовний сервіс буде тільки зростати, а додатково з'явиться потреба у фахівцях зі знанням рідкісніших мов (арабської, китайської, мов Східної Європи).

Підсумовуючи аналіз українських реалій, можна зробити висновок, що мультилінгвізм уже зараз суттєво впливає на професійну мобільність молодих фахівців туризму в Україні. Ті з них, хто має високий рівень володіння хоча б однією іноземною мовою (ідеально – двома і більше), отримують помітні переваги: кращі перспективи працевлаштування, можливість стажуватися і працювати за кордоном, швидше кар'єрне зростання в міжнародних компаніях. Натомість недостатня мовна підготовка обмежує випускників у кар'єрі і звужує географію їхньої діяльності. Відтак постає питання: що можна зробити, аби підвищити рівень мультилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів туризму?

Спираючись на виявлені проблеми та потреби, запропонуємо напрями удосконалення рівню мультилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів туризму.

1. Адаптація освітніх програм під потреби мультилінгвальної підготовки. Необхідно переглянути навчальні плани спеціальності «Туризм» з акцентом на посилення мовної складової. Це може включати збільшення кількості годин на вивчення першої іноземної мови до рівня не нижче B2–C1 для випускників-бакалаврів і впровадження обов'язкового курсу другої іноземної мови щонайменше до рівня B1. Доцільно розширювати практику викладання фахових дисциплін англійською (і/або іншою іноземною) мовою – тобто впроваджувати елементи Content and Language Integrated Learning (CLIL) у підготовці туристичних менеджерів. Наприклад, курс з міжнародного туризму можна читати англійською, що одночасно збагачуватиме знання студентів і професійною термінологією, і мовною практикою. Важливою є інтеграція тем міжкультурної комунікації до навчальних програм з іноземних мов. Здобувачі вищої освіти мають вивчати не тільки граматику чи загальний словник, а й специфіку ділового спілкування з представниками різних культур, типові ситуації в туристичній сфері (робота в готелі, супровід туристичних груп, вирішення конфліктів з клієнтами різних національностей тощо). Такі приклади можна побачити у Закарпатській області, де для студентів спеціальності «Туризм» розроблено спеціалізований курс «Англійська мова за професійним спрямуванням» із фокусом на ситуації в індустрії гостинності [4]; та у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника, де на факультеті туризму викладається дисципліна "Business and spoken English in hotels and restaurants" із наголосом на професійній комунікації у сфері готельно-ресторанного бізнесу. Крім того, варто залучати до викладання носіїв мови або викладачів з міжнародним досвідом.

2. Розвиток дуальної освіти і практичних стажувань. Як показує досвід, однією з проблем вищої школи є недостатня практична підготовка студентів. У випадку мов це особливо критично: людина може роками вивчати мову теоретично, але не вміти нею вільно спілкуватися в реальних умовах. Рекомендується розширити програми виробничої практики у партнерстві з підприємствами, де робочою мовою є англійська чи інша іноземна (наприклад, готелі, що приймають іноземців, туроператори, орієнтовані на виїзний туризм). Під час таких стажувань студенти змушені долати мовний бар'єр і швидко вдосконалювати навички спілкування. Відгуки учасників міжнародних стажувань свідчать, що «один день, проведений в іншомовному середовищі, дає більше, ніж роки навчання вдома» [11] – ця цитата влучно відображає цінність практичного досвіду. Тому ЗВО мають активніше укладати угоди про стажування за кордоном і в Україні (у іноземних представництвах компаній).

3. Сприяння міжнародній академічній мобільності. Держава і університети мають мотивувати якнайбільше майбутніх менеджерів туризму скористатися можливостями обміну. Доцільно збільшити кількість двосторонніх угод з університетами ЄС за спеціальністю «туризм», аби щороку десятки українських студентів могли навчатися семестр за кордоном. Окрім традиційної мобільності, варто практикувати віртуальну мобільність – спільні онлайн-курси з іноземними студентами, міжнародні проєкти, де команди змішані за національним складом. Наприклад, проєкт «International Tourism Challenge» міг би об'єднати студентів з України, Польщі та Німеччини для розробки туристичного маршруту, спілкуючись англійською в Zoom. Такі проєкти, навіть будучи онлайн, змушують застосовувати мову професійно і працювати в міжкультурному середовищі. Університетам також варто запрошувати іноземних лекторів та практиків з гостьовими лекціями. Скажімо, менеджер готелю з Австрії, який проведе майстер-клас англійською, не лише поділиться знаннями, а й дасть студентам нагоду попрактикуватися слухати професійну лексику наживо. Зрештою, мета цих заходів – зробити так, щоб випускник туризму відчував себе «громадянином світу», впевнено орієнтувався у мультикультурному просторі.

4. Використання цифрових технологій для вивчення мов. Сучасні технології можуть значно прискорити опанування мовами, якщо впровадити їх грамотно. Мова йде як про спеціалізовані платформи для вивчення мов (Duolingo, Busuu, Memrise тощо), так і про ресурси професійного спрямування – наприклад, онлайн-симулятори для тренування діалогів з туристами, віртуальні екскурсії іншою мовою, кейси в доповненій реальності. Інтеграція таких інструментів у освітній процес робить його цікавим і наближеним до реальності. Міністерство освіти і науки спільно з ІТ-компаніями могло б запустити всеукраїнську платформу з вивчення

професійної англійської для різних галузей, у тому числі для туризму, з інтерактивними завданнями і тестуванням. Компанії також зацікавлені інвестувати у мовну підготовку: для бізнесу інвестиції в навчання співробітників мов є умовою конкурентоспроможності на глобальному ринку, оскільки мовна грамотність персоналу полегшує комунікацію з клієнтами та розширення бізнесу.

Висновки. Аналіз українських реалій показав, що нині існує розрив між вимогами ринку (потребою у багатомовних кадрах) та фактичним рівнем мовної підготовки частини випускників. З одного боку, Україна приваблює багатьох іноземних туристів з різних країн, а роботодавці очікують від молодих спеціалістів вільного володіння англійською та іншими мовами. З іншого боку, дефіцит знань англійської залишається болючою точкою індустрії, що визнається на державному рівні. Водночас позитивний досвід окремих студентів і закладів (участь у міжнародних стажуваннях, програмах обміну) доводить, що високий рівень іншомовної компетентності відкриває доступ до глобального ринку праці: молоді українські фахівці успішно працюють за кордоном у сфері туризму за умови володіння мовами.

У ході дослідження розроблено рекомендації, впровадження яких дозволить підвищити мультилінгвальну компетентність випускників туристичних спеціальностей. Зокрема, йдеться про оновлення навчальних програм з акцентом на двомовність/полілінгвізм, активніше залучення студентів до практики в іншомовному середовищі, стимулювання академічної мобільності та використання сучасних технологій для навчання мовам. Реалізація цих заходів відповідає європейським тенденціям розвитку освіти (цілі створення Європейського освітнього простору передбачають підвищення ефективності викладання мов і досягнення конкретних рівнів компетентності за CEFR) і потребує підтримки на державному рівні.

Використана література:

1. Морозов О. Скільки іноземців побувало в Україні за 2021 рік. *The Village Україна.* 2022. URL: https://www.village.com.ua/village/city/city-news/321701-skilki-inozemtsiv-pobuvalo-v-ukrayini-za-2021-rik (дата звернення 22.01.2026)
2. Інтерфакс-Україна. Через брак знань англійської мови туристична галузь страждає найбільше – голова Держтуризму. 2023. URL: https://interfax.com.ua/news/general/918018.html (дата звернення 22.01.2026)
3. Ситняківська С. М. Теорія і методика підготовки фахівців соціальної сфери на білінгвальній основі в університетах: дис. … д-ра пед. наук / С. М. Ситняківська. Житомир, Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2019. 673 с. URL: https://eprints.zu.edu.ua/29500/1/dys_Sytnyakivska.pdf (дата звернення 22.01.2026)
4. Раца М. А., Густі І. І. Туризм і вивчення англійської мови за професійним спрямуванням на Закарпатті. *Acta Academiae Beregsasiensis: Geographica et Recreatio.* 2024. № 3. С. 75–80. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-5843/2024-3-8
5. Žerajić A. Multilingualism in tourism. *Tourism International Scientific Conference Vrnjačka Banja TISC.* 2020. Vol. 5, No. 1. P. 518–535. URL: https://www.tisc.rs/proceedings/index.php/hitmc/article/view/356 (дата звернення 22.01.2026)
6. Astawa I. G., Wijaya E. A. English proficiency and cultural competence for tourism professionals in the globalized tourism industry. *Jurnal Kajian dan Terapan Pariwisata*. 2024. Vol. 4, No. 2. P. 518–535. DOI: https://doi.org/10.53356/diparojs.v4i2.87
7. Zhao J., Luan M., Bo C. The value and application of multilingualism in the high-quality development of smart tourism . Open Access Library Journal. 2025. Vol. 12, No. 5. DOI: https://doi.org/10.4236/oalib.1113250
8. Міністерство освіти і науки України. Стандарт фахової передвищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація»: затверджено наказом МОН України № 450 від 03.04.2024. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzheni.standarty/2024/04/03/242-Turyzm.i.rekreatsiya.NR-450.vid.03.04.2024.pdf (дата звернення 22.01.2026)
9. Ужгородський національний університет. Силабус курсу «Друга іноземна мова (професійного спрямування)». Ужгородський національний університет. https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/39996 (дата звернення 22.01.2026)
10. EF Education First. EF English Proficiency Index – Ukraine. URL: https://www.ef.com/wwen/epi/regions/europe/ukraine/ (дата звернення 22.01.2026)
11. Київський фаховий коледж туризму та готельного господарства. Практика стажування у Болгарії: іноземні мови та практика студентів. Студентські будні. URL: https://www.ktgg.edu.ua/uk/studentski-budni/652-praktykastazhuvannia-u-bolharii.html (дата звернення 22.01.2026)

References:

1. Morozov, O. (2022). Skilky inozemtsiv pobuvalo v Ukraini za 2021 rik [How many foreigners visited Ukraine in 2021]. *The Village Ukraina*. URL: https://www.village.com.ua/village/city/city-news/321701-skilki-inozemtsiv-pobuvalo-v-ukrayini-za-2021-rik [in Ukrainian].
2. Interfaks-Ukraina. (2023). Cherez brak znan anhliiskoi movy turystychna haluz strazhdaie naibilshe – holova Derzhturyzmu [Due to lack of English proficiency, the tourism sector suffers the most – Head of State Tourism Agency]. URL: https://interfax.com.ua/news/general/918018.html [in Ukrainian].
3. Sytnyakivska, S. M. (2019). Teoriia i metodyka pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi sfery na bilinhvalnii osnovi v universytetakh [Theory and methodology of training specialists in the social sphere on a bilingual basis in universities]. Zhytomyr: Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet im. Ivana Franka. 673 p. URL: https://eprints.zu.edu.ua/29500/1/dys_Sytnyakivska.pdf [in Ukrainian].
4. Ratsa, M. A., & Husti, I. I. (2024). Turyzm i vyvchennia anhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam na Zakarpatti [Tourism and learning English for professional purposes in Zakarpattia]. *Acta Academiae Beregsasiensis: Geographica et Recreatio*, (3), 75–80. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-5843/2024-3-8 [in Ukrainian].
5. Žerajić, A. (2020). Multilingualism in tourism. *Tourism International Scientific Conference Vrnjačka Banja TISC*, 5(1), 518–535. URL: https://www.tisc.rs/proceedings/index.php/hitmc/article/view/356 [in English].
6. Astawa, I. G., & Wijaya, E. A. (2024). English proficiency and cultural competence for tourism professionals in the globalized tourism industry. *Jurnal Kajian dan Terapan Pariwisata*, 4(2), 518–535. DOI: https://doi.org/10.53356/diparojs.v4i2.87 [in English].

7. Zhao, J., Luan, M., & Bo, C. (2025). The value and application of multilingualism in the high-quality development of smart tourism. *Open Access Library Journal*, 12(5). DOI: https://doi.org/10.4236/oalib.1113250 [in English].
8. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024). Standart fakhovoi peredvyshchoi osvity za spetsialnistiu 242 "Turyzm i rekreatsiia" [Standard of professional pre-higher education in specialty 242 Tourism and recreation]. Kyiv. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzheni.standarty/2024/04/03/242-Turyzm.i.rekreatsiya.NR-450.vid.03.04.2024.pdf [in Ukrainian].
9. Uzhhorodskyi natsionalnyi universytet. (b.r.). Sylabus kursu "Druha inozemna mova (profesiinoho spriamuvannia)" [Course syllabus "Second foreign language (professional orientation)"]. URL: https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/39996 [in Ukrainian].
10. EF Education First. (b.r.). EF English Proficiency Index – Ukraine. URL: https://www.ef.com/wwen/epi/regions/europe/ukraine/ [in English].
11. Kyivskyi fakhovyi koledzh turyzmu ta hotelnoho hospodarstva. (b.r.). Praktyka stazhuvannia u Bolharii: inozemni movy ta praktyka studentiv [Internship practice in Bulgaria: foreign languages and student internship experience]. URL: https://www.ktgg.edu.ua/uk/studentski-budni/652-praktykastazhuvannia-u-bolharii.html [in Ukrainian].

M. Zhumbei. Multilingualism as a factor in the professional mobility of future tourism managers

The study is aimed at analyzing the role of multilingualism as a factor in the formation of professional mobility of future tourism managers in the context of the transformation of the Ukrainian tourism market. The research methodology included content analysis of scientific sources, regulatory acts and international statistics, as well as sectoral analysis of training practices in higher education and international mobility programs. The results showed that: (1) multilingualism increases professional mobility in four areas – market (expanding the range of vacancies and access to the international market), geographical (the possibility of internships and employment abroad), functional (mastering new roles and functions in service structures) and institutional (the ability to work in international companies and networks); (2) in the field of tourism, foreign language competence is becoming a strategic advantage, as the market demonstrates a growing need for specialists with knowledge of not only English, but also a second language; (3) an imbalance was found between the requirements of employers and the actual level of language training of some graduates, which limits their professional trajectories; (4) the practice of international internships confirmed that students with a high level of language training have significantly higher chances of employment in international hotel chains and tour operators; (5) an analysis of educational programs showed insufficient integration of a second foreign language, a lack of practice-oriented training and limited opportunities for real language practice in interaction with native speakers. The results of the study may be useful for higher education institutions (in modernizing curricula), government agencies (in forming personnel policies for the tourism industry) and employers in the tourism market (in developing requirements for young professionals and internship programs), as well as for students planning to build an international career in the tourism sector.

Key words: *bilingual training, tourism education, foreign languages, intercultural communication, labour market, future tourism managers, international internships, competitiveness.*

Дата першого надходження статті до видання: 09.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0